

Gratia

Gratia nisi gratis est, non est gratia
"Om nåden inte är gratis, är det ingen nåd"
Augustinus

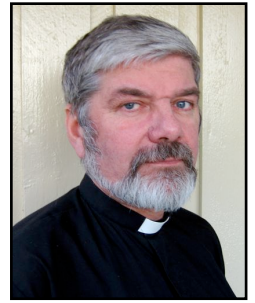
Kyrkblad – Evangelisk – lutherska bekännelsekyrkan
Kirkeblad – Den Evangelisk lutherske bekjennelseskirke
Nr 2. 2011 årgang.15

"Døpefont i Bergkyrkan i Helsinki "Foto: GAHj

Dåpsopplæring og fadderansvar.

Av Asbjørn Hjorthaug

GRATIA

Utgis av:
Den Evangelisk
Lutherske Bekjennelseskirke/
Evangelisk-lutherska bekännelsekyrkan

Ansv.red.Gunnar Edwardsson,
Redaksjonssekretær:
Gunnar Hjorthaug
gunnar.hjorthaug@tele2.no

Kirkestyret:

Asbjørn Hjorthaug, formann/ordf.
Gunnar Edwardsson, sekr./sekr
Jan-Erik Andersson, kasserer/kassör
Tlf: 0431/430165,
Åke Malander.
Nils Svensson.
Kirkestyrets adr: Rugdeveien 3
N-1823 Knapstad. Tlf/fax: 69 92 11
32
Kyrkans sv. bankgironr 5633-5136
Kirkens no.bankkontonr.
1135.10.53102

Menigheter/Församlingar:

S:t Matteus ev luth förs., Uppsala

Kh Åke Malander,
Åkerlänna 40
S-743 71Björklinge,
Tlf/fax 018/356140/356235
ake.malander@telia.com

S:t Johannes ev luth förs., Yxenhult

Kh Gunnar Edwardsson,
Fågelsångsv.14
S-341 31 Ljungby,
Tlf/fax 0372/62952
gedwardsson@telia.com

S:t Andreas ev.luth förs., Skellefteå

Kh Gunnar Byström,
Fäbodgatan 34, S-931 56 Skellefteå,
Tlf/fax 0910/35008
bystrom@torpet.ac

Den lutherske menighet, Knapstad

Mprest Asbjørn Hjorthaug
Rugdeveien.3 N-1823 Knapstad
Tlf/fax 69 92 11 32
asbj.hjorthaug@c2i.net

"Evide, almægtige Gud! Vi takker dig fordi du har indsat dåpen til dit hellige navn i din kirke, og i dåpen lover os at du vil være vor Fader, og frelse os fra synd ved din Søn, vor gjeløser, og gjenføde og hellige os ved din Ånd. Vi beder dig, tag imot dette barn som vi idag bærer frem for dit ansigt, og lad det få den evige velsignelse i dette hellige bad. Lad det vokse op i din kirke som dit barn, lad gudsfrygt og kjærlighet råde i dets hjem, lær det at frygte og elske dig og bevar det fra det onde, indtil det kommer til dig i dit himmelske rike! Amen." Fra Alterbok for Den norske kirke 1920.

Vi døper på Jesu ord og befaling. Av naturen er vi fortapte syndere ute av stand til å søke Guds Rike eller til å komme inn i det. Dåpen er et nådemiddel som fører oss fra døden til livet, fra mørket til lyset, fra djevelens rike til Guds Rike. Her får vi del i troen. I dåpen mottar vi syndenes forlatelse, og det evige liv. De små har et helt liv foran seg. Fra å være totalt hjelpeløse, helt avhengige av voksne, skal de bli voksne selvstendige mennesker. Men i Guds øyne er vi alltid barn, hjelpeløse barn, som hver dag er avhengig av Guds barmhjertighet og nåde. Gjennom nådemidlene, ord og sakramenter, mottar vi syndenes forlatelse og styrkes i troen på vår frelser Jesus Kristus. Et liv med Kristus er et liv der vi lever i vår dåpspakt, Vår gamle natur skal druknes dvs. dømmes av lovens krav og bud, og vårt nye menneske blomstrer opp ved evangeliet som er en Guds kraft til frelse.

Jesus sender ut sine disipler med ordene: « *Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler, idet dere døper dem til Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn og lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere.* » *Matt 28,18ff* Oppdraget er å gjøre alle folkeslag til disipler gjennom ord og sakrament. I dåpen omslutes vi av hans godhet og løfter om å bli bevart. Men samtidig er fiendene mange og sterke. De er rundt omkring oss på alle kanter. Den største fienden av alle, er vårt eget gamle menneske. Fienden har et mål og det er å ta fra oss troen på Jesus Kristus. Dåpsopplæring er først og fremst å ta på seg *"Guds fulle rustning, så dere kan holde stand mot djevelens lumskete angrep"* Ef6,11. Det skjer ved å lære Guds ord å kjenne og høre det forkynt. Guds ord er lov og evangelium. Loven driver oss til Kristus. Loven setter oss på plass med sine krav om at "du skal" og "du skal ikke". Evangeliet viser oss til Kristus og alt det han har gjort for oss. Kristus er både troens opphavsmann og troens fullender. Da må vi gå dit ordet forkynnes og sakramentene forvaltes, slik at Den Hellige Ånd kan få bevart oss i en sann tro fram mot det evige livet. I starten av livet er det de voksnes ansvar å sørge for at barn tar del i gudstjenesten og i opplæring i den kristne tro. Foreldre og faddere må legge forholdene til rette for at barn får komme til gudstjeneste. Her kreves det ansvar, kreativitet og ikke minst prioriteringer. *"I som er faddere til dette barn, skal være vidner om at det er døpt til Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds navn. Så skal I også komme det i hu for Gud i eders bøn, og så vidt I formår, hjelpe til at det blir oppdraget i tro og gudsfrygt, forat det må blive hos Kristus når det vokser op, likesom det ved dåpen er indpodet i ham."* Fra Alterbok for Den norske kirke 1920.

Fortsetter på side 5

Är barndopet bibliskt?

I våra församlingar döper vi de nyfödda barnen så tidigt som möjligt. Denna praxis har av och till i kyrkans historia blivit ifrågasatt, inte minst under reformationstiden och även i våra dagar. Hur är det då, vilket är rätt?

För att kunna avgöra vem som har Skriften på sin sida måste vi ställa den första frågan: Vad är egentligen dopet? Frågar vi en evangelisk-luthersk präst och en baptistpastor, så får vi två olika svar. Det visar sig att man i samma ord har helt olika innehåll. Hos oss är dopet ett Guds handlande med människan, ett bad till ny födelse och förnyelse i den Helige Ande, att Gud bekänner sig till människan. För dem som kräver vuxendop ses dopet som människans bekännelse till Gud, en symbol för människans avgörelse att bryta med sitt gamla syndaliv och börja ett nytt leverne. Utifrån en sådan dopsyn ter sig naturligtvis deras doppraxis rätt naturlig, men den grundar sig trots allt på obibliska föreställningar, på mänskliga bedömningar.

Den andra frågan vi bör ställa är: Är dopet påbjudet och nödvändigt eller är det en fri sak? Som evangelisk-luthersk kyrka bekänner vi: ”Om dopet lär vi att det är nödvändigt till saligheten och att Guds nåd tillbjuds genom dopet och att även barnen bör döpas, för att de genom dopet ska frambäras till Gud och så upptas i hans nåd. Vi fördömer vederdöparna som förkastar barndopet och hävdar att barnen blir saliga utan dop.” (Augsburgska bekännelsen artikel IX, om dopet.) Nya testamentet känner inga odöpta kristna. Kristus säger genom sin apostel Paulus, i Ef. 5:26, att han har renat sin kyrka, sina kristna, sina troende, genom vattnets bad i kraft av Ordet. Och när han skriver till galaterna påminner han dem, i 3: 26-27, om att de är Guds barn (och Abrahams rätta barn) genom tron på Kristus och

att de alla som har blivit döpta till Kristus genom dopet har blivit iklädda Kristus. Dopet är nödvändigt: alla människor, stora som små, behöver Guds nåd, och i dopet övrräcker han sin nåd till människan, förlåter henne alla synder och upptar henne i sitt osynliga nåderike.

Vi döper våra barn därför att Kristus har anbefallt dopet åt sin församling och för att de små behöver födas på nytt genom dopet och för att barnet ska få del av de löften Gud har knutit till dopet. Det finns några vanliga invändningar, som egentligen är obegripliga, därför att de bortser från klara bibelord. Man hävdar ofta att de små barnen ännu inte har någon synd och är rena och hör Guds rike till. Då har man inte insett arvsyndens katastrofala realitet. Jesus säger i samtalet med Nikodemus (Joh. 3) klart och otvetydigt, att det som är fött av kött är kött och om en människa inte blir född på nytt, inte blir född av vatten och Anden, så kan hon inte komma in i Guds rike. Alla människor, även det lilla spädbarnet står av naturen utanför Guds rike. Därför kallar Jesus inte bara oss vuxna, han säger även: ”Låt barnen komma till mig och hindra dem inte”. Genom dopet bär vi fram våra små till Jesus – vi ska inte hindra dem genom att förvägra dem dopet. Men då kommer nästa invändning: De små kan ju inte tro, de förstår inte vad som sker i dopet. Nej, förstår gör de väl inte, men hur mycket förstod de åtta dagar gamla gossebarnen vad som skedde vid omskärelsen? Likväl hade Gud befallt sitt folk att omskärelsen skulle ske redan när pojken var åtta dagar gammal. Att barnet inte kan tro är i och för sig alldeles riktigt, som det heter i katekesen: ”Jag tror, att jag inte av mitt eget förnuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komma till honom, utan den Helige Ande har kallat mig genom evangelium o.s.v.” Ingen människa kan av sig själv

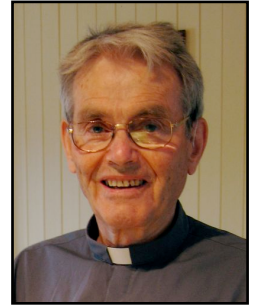
tro på Jesus; tron är den Helige Andes gåva. Men att Gud kan uppväcka tron även hos de små framgår med all önskvärd tydlighet av Jesu ord, när han i Matt. 18 varnar den som förför ”en av dessa små som tror på mig”. Därmed är frågan naturligtvis avgjord.

Barnets behov av dopet framgår av Jesu ord, barnets möjligheter att i tron ta emot dess välsignelser framgår av Jesu ord. Och att det verkligen är ett salighetens medel framgår av Herrens ord genom aposteln Petrus, som i 1 Petr. 3 talar om syndaflodens vatten som en förebild till dopet ”som nu frälsar er”. Dopet är inte *även* för de små barnen, det är *speciellt* för dem. De kan inte ta emot en predikan om lag och evangelium, och nattvarden lämpar sig inte heller för dem, för den förutsätter en viss mognad och förståndskunskap så att man kan pröva sig själv och förstå vad nattvarden är. Därför tackar vi Gud för att han har gett oss detta barnanpassade nådemedel.

Hur och när dopet ska ske ger Nya testamentet inga föreskrifter om, annat än att det ska ske med vatten i den Treenige Gudens namn. Med tanke på att barnet som odöpt, genom den naturliga födelsen, faktiskt står utanför Guds rike, och med tanke på att dopet är det medel Gud använder för att ta barnet ut ur mörkrets rike och ge det nåd och barnarätt i himmelen, ja med tanke på barnets stora behov och dopets stora välsignelser ska vi inte av ena eller andra skälet vänta med dopet, utan vi bör låta barnet komma till den nya födelsen så tidigt som möjligt.

Åke Malander

Välsignelsen- DHDopets Sakrament

**Vill ingen sjunga? Jag dock sjunga vill. Som brud jag hörer ärans Konung till. I dopets helga flod jag blev hans brud, Är därför aktad dyr för Herren Gud.
/L Ps 774:1.**

Betyder bl a: att vi blir Guds barn och får våra synders förlåtelse genom Nådastolen Kristus; att Guds heliga Namn fästes vid oss och Kristus blir vår broder och Brudgum;

att Gud rycker oss ut ur djävulens gap och ger oss del av Kristi seger; att Gud föder oss på nytt och ger oss Liv av Guds Liv, och del av Kristi uppståndelse;

att vi får DH Ande som gåva tillsammans med tron på Kristus; att vi som är döpta till Kristus Jesus, är döpta till hans död, och därför skall vandra i ett nytt liv;

att vi som har blivit införlivade med Kristus genom en lika död, skall också vara det genom en lika uppståndelse;

att Gud i dopet ger nåd, ande och kraft att dämpa och ta bort synd;

att dopet med dess Löfte står fast. Ty även om vi avfaller och syndar står vägen öppen tillbaka, ty Kristus, vår Nådastol överger oss inte, eller hindrar någon att komma tillbaka."Såsom vi en gång i Dopet fått syndernas förlåtelse, stannar den kvar hos oss och förblir i sin kraft till dess vi kommer från detta elände

till den eviga härligheten."/SKB s. 482,483 (1Joh 1:7, 1 Joh 2:1)

Att vandra i sitt dop är detsamma som att leva i boten, dvs angripa sin gamla människa och växa i den nya; att Kristus är vår Herde och Frälsare som dagligen drar oss till sig med sitt Ord för att tvätta sin dyrt köpte väns dopdräkt ren i sin förlåtelses källa;

att din herde och Herre vandrar vid din sida och dagligen vaktar sitt får och rycker dig ur djävulens gap; att Kristus är både den trofaste Guden och ditt Vittne i himmelen som talar för dig, ja Han är både Trofast och Vittnet i skyn;(5Mos 7:9, Job 16:19, Rom.3:3f, Psalt 89:31-38);

att Han söker upp oss och betjänar oss genom att hälla olja på och förbinda våra sår;

En klar rubin där även glänser fram,, Ty med sitt blod bestänkte mig Guds Lamm. Min ring av fint och luttrat guld den är, Och därför den är mig så hjärtligt kär.(L Ps 774:3)

Att Guds förlåtelse i Kristus är var dag ny; att Gud är större än ditt hjärta och en Nådens sköld mot Åklagarens alla påminnelser i ditt samvete;

att "om vi syndar har vi en Försvarare hos Fadern, Jesus Kristus som är Rättfärdig"; (1 Joh. 2:1) a t t dagligen lyssna på Andens förmaning att leva i barnskapets NÅD; "Herre upp i himmelen

räcker din Nåd och din trofasthet upp till skyarna"; när Han driver mig till Kristus, t ex i 2 Tim 3:16;

att dagligen leva i hjärtats och skriftens lovsång och tacka för alla de gåvor Herren har gett och dagligen ger oss, ja "som Han rikligt utgöt över oss genom Jesus Kristus vår Frälsare, för att vi, rättfärdiggjorda genom hans nåd, skulle i hoppet bli arvingar till evigt liv"/ Tit 3:6,7;

att dagligen få sucka och bedja om att få komma hem, ja när låter du Din tjänare, Ditt svaga nådehjon få fara hem till den frid, och de boningar som hör Dig och Din Fader till därövan, till staden med de fasta grundvalarna, vilkens byggmästare och skapare är Gud!"

Lovat vare ditt heliga Namn i evigheternas evigheter.

AMEN, AMEN , AMEN

*När får du då hem till din Brudgum gå?
Den sista dag, min Brudgum kommer då.
Då för han mig med ära hem till sig. Jag längtar hjärtligt, Herre, efter dig.
/ L Ps 774: 5*

Gunnar Z. Byström

Dopet i Nya testamentet

På pingstdagen predikade Petrus att det hade inträffat något helt avgörande i mänsklighetens historia: att Kristus som man låtit avrätta på korset hade stått upp från de döda och att de som tar emot honom i tro får ett nytt liv i den helige Ande.

Vid Petrus' predikan fick åhörarna ett svärdshugg i samvetet och frågade: Bröder vad skall vi göra? Petrus pekade inte på att de nu skulle arbeta med sig själva för att nå fördjupad självkänedom och småningom förstå vidden av Guds nåd. Nej, han svarade: Ändra ert sinne (ert sätt att tänka och leva) och låt alla döpa er i Jesu Kristi namn till era synders förlåtelse (Apg 2:38). Det dop som Petrus hänvisar till kallas i Nya testamentet "ett bad till ny födelse" (Titus 3:5), ett bad som tvättar bort all andlig smuts, ett bad som inlemmar den troende i Kristus, ett bad som skänker en ny existens.

Ingenstans i Nya testamentet antyds att den som har kommit till tro kan vänta med sitt dop. Ananias säger till den nyomvända Paulus: "Varför dröjer du? Låt genast döpa dig och avtvå dina synder" (Apg 22:16). I sina brev förutsätter Paulus att de kristna är döpta. Alla troende, säger han, har i dopet blivit begravna och uppväckta med Kristus, det vill säga, de har kommit i en så nära personlig gemenskap med honom att frukten av hans död och uppståndelse har kommit dem till del (Rom 6:4, Kol 2:12). Ja, Paulus talar i Efesierbrevet 4:5 om "en enda herre, en enda tro, ett enda dop". Dopet förenar alla kristna. Nya testamentet känner helt enkelt inga odöpta kristna.

Men, säger sig någon, måste man inte tro för att bli döpt? Naturligtvis måste dopet tas emot i tro. Och då kommer frågan: Hur är det

med små barn, kan de tro? Svaret måste bli: kan *någon* komma till tro av sig själv? Jesus säger i liknelsen om det sanna vinträdet: "Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er" (Joh 15:16). I sin pingstpredikan svarar Petrus de botfärdiga: "Låt alla döpa er i Jesu Kristi namn till era synders förlåtelse. Då skall ni få den helige Ande som gåva, ty löftet gäller er och era barn och alla långt i fjärran" (Apg 2:38). Ett exempel på att det löftet gick i uppfyllelse är fångvaktaren i Filippi. Han tror ju att fångarna har flytt vid jordbävningen och tänker ta sitt liv. Men Paulus ropar: "Gör dig inget ont. Vi är alla här". Gud rör häftigt vid hans inre och han frågar Paulus och Silas: "Vad ska jag göra för att bli frälst?" Svaret blir: "Tro på Herren Jesus så blir du frälst, du och de som är i ditt hus". Och redan under samma timme på natten tar han dem till sig, och blir döpt tillsammans med hela sin familj (Apg 16:25-34). – Finns det något som antyder att bara vuxna blev döpta?

Hur skedde dopet på Nya testamentets tid? Rom 6:4 säger oss att själva symboliken mellan dopet och att dö och uppstå med Kristus tyder på nedsänkning i vatten. Samtidigt används ordet för "döpa" också om att tvätta och skölja händer och kärl (Mark 7:2, 4). Själva ordet säger alltså inte att något eller någon nödvändigtvis sänks ner under vatten. Ingenstans, faktiskt, i Nya testamentet ges det någon anvisning om hur dopet ska gå till. En sådan anvisning finns däremot i skriften "De tolv apostlarnas lära", en god handbok i kristet församlingliv, skriven strax efter apostlarnas tid. Där sägs: "Döp i Faderns och Sonens och den helige Andes namn i rinnande vatten. Har du inte rinnande vatten så döp i annat vatten, har du inte kallt vatten, så döp i varmt. Har du ingetdera, så gjut vatten på huvudet tre gånger i Faderns

och Sonens och den helige Andes namn".

Mats Eskhult

Dåpsopplæring og fadderansvar

Å døpe små barn er et ansvarsfullt oppdrag. Som kirke må vi ta ansvar, se framover og planlegge hvordan vi skal følge opp dåpsopplæring og fadderansvar. Det kreves at det er en menighet å vokse opp i og en prest som kan forvalte ord og sakrament. Vi har alle en oppgave: "*Be derfor bostens herre sende ut arbeidere for å boste inn groden hans.*" Matt 9,38.

Vi er en liten kirke med små ressurser. Ja, men da må vi prioritere. Har vi sagt A, så må vi si B. Døper vi barn og tar de inn som medlemmer inn i våre sammenhenger, må vi sørge for at vi har en kirke som kan oppdra barn i den hellige kristne tro og bekjennelse.

Vi må i framtiden ha menigheter og prester og en organisasjon som kan ivareta de oppgaver som trengs. Klarer vi det ikke alene, må vi søke hjelp og støtte hos andre. Vi skal sette vår lit til Gud, han har lovet å være med alle dager. Men det fratar oss ikke ansvaret med å prøve våre prinsipper og praksis om de er i samsvar med Guds ord og bekjennelse og i tråd med vårt fadderansvar eller om de er et hinder for Guds Rike.

"Da Jesus så det, ble han barm og sa til dem: «La de små barn komme til meg, og hindre dem ikke! For Guds rike hører slike til.» Mark 10,14.

Asbjørn Hjorthaug

Den barmhärtinge samariten

Luk 10:23-36

23 När de var ensamma, vände sig Jesus till lärjungarna och sade: "Saliga är de ögon som ser det ni ser. 24 Ty jag säger er: Många profeter och kungar ville se vad ni ser, men fick inte se det, och höra det ni hör, men fick inte höra det."

...v30 Jesus svarade: "En man var på väg från Jerusalem ner till Jeriko och råkade ut för rövare.

Ja i denna liknelsen når vi en märklig upplösning. Många tror att den ytterst handlar om kärleken till medmänniskan, och att människan är kapabel att kunna fullgöra det. Den blir ofta utlagd så och man tolkar Jesu ord: "Gå du och gör sammalunda" som ett bevis på hur man ska förstå liknelsen.

Vem är min nästa?

Men denna liknelse utgör kanske den mest märkliga av alla Jesu liknelser och visar hur Jesu undervisning verkligen är. Vi ser det i den märkliga vändningen från den lagklokes fråga till den fråga som Jesus ställer till den lagkloke i slutet av berättelsen. Här ligger själva grunden till förståelsen av Jesu liknelse om den barmhärtinge samariten.

Den lagkloke ställer frågan: "Vem är min nästa?" Det vill säga: Vem ska jag visa barmhärtinghet och kärlek mot?

Vem var den mannens nästa

Jesu fråga däremot var: "Vem var den mannens nästa som hade fallit i rövarhänder?" Det vill säga vem var en nästa för den som låg slagen och döende vid vägen. Vem är räddaren, frälsaren?

Man kan säga att den lagkloke ställer lagens fråga.

Jesu däremot ställer evangeliets fråga

Den lagkloke frågar efter vem han ska visa kärlek mot.

Jesu däremot visar vem det är som hjälper och frälsar. Och det betyder att Jesus på den lagklokes fråga visar honom till evangelium. Och därmed visar Jesus vad som är svaret på den första frågan som den lagkloke ställde: Vad ska jag göra för att få evigt liv? Han visar med liknelsen om den barmhärtinge samariten, att det bara är genom att finna räddaren, Frälsaren som jag kan finna evigt liv.

Vi möter i den lagkloke sannolikt en farisée. Hos honom står lagen högst. Och lagen ansågs vara något som människan både hade krafter och god vilja till att fullgöra. Moderna teologi har just den samma synen att människan är fri, hon har en fri vilja, hon kan själv både avgöra sig, bestämma sig, fullgöra det lagen kräver. Och vi vet ju hur fariséen i liknelsen om fariséen och publikanen resonerade. Och här har vi egentligen samma utgångspunkt hos den lagkloke. Men det var också något som var utmärkande för denna inriktning, och den var att man sökte undgå lagens stränga bud och hittade på egna.

Och det i sig visar också att den lagklokes fråga inte kan få ett egentligen svar från oss människor eftersom vår situation inte är sådana att vi kan uppfylla lagen. Det är bara genom evangelium vi kan få en förnyad ande till att vandra i Guds bud.

Detta visar Jesus i denna liknelse.

Det finns mycket i denna liknelse. En huvudperson är samariten. Ordet samarit kommer

från hebreiskans "shamar" som betyder att vaka över och bevara. Substantivet "shomar" är alltså en som håller fast och förblir vid det som är viktigt och avgörande.

I fornkyrkan tydde man

liknelsen på Kristi ankomst. Man såg i liknelsens samarit Jesus själv, som tar sig an och ömkar sig över den slagne, som för honom till härberget och låter värden sköta om honom, detta uttydde man på kyrkan och nådemedlen. Och det är säkert så att denna liknelse innehåller just evangeliet om Jesus som räddar oss slagna och fallna. Men liknelsen innehåller också lagen. Och det ska vi först stanna vid

Evigt liv?

Jesu liknelse har sin bakgrund i en fråga som en av de laglärd ställde "Mästare, vad ska jag göra för att få evigt liv?" Det var en viktig och avgörande fråga. Man kunde tycka att Jesus rätt så hade visat honom till evangelium, att han inte behövde göra något för sin salighet utan fick tro evangelium. Men Jesus säger något till mannen. Han visste att frågan inte var ställd för att där fanns en nöd hos personen, att han verkligen ville veta vägen av Jesus. Nej, i stället vill han ställa Jesus till svars. Han visste att Jesus förkunnade ett evangelium och detta tog han anstöt av. Här möter alltså Jesus en fiende till honom och hans lära. Hur går han tillväga?

Vad är skrivet?

Jesu visar honom tillbaka på lagen och hans kunskap om lagen. "Vad är skrivet? Hur läser du?" Frågan andas en smula ironi, eftersom han som ställt frågan själv var laglärd. Mannen svarar då med lagens ord: "Du skall äl-

ska Herren din Gud av allt ditt hjärta, av all din själ och av all din kraft och av allt ditt förstånd, och din nästa som dig själv.” Och Jesus som vet att lagen inte kan hjälpa människan till det eviga livet, men därest hon inte förstår eller vill ta emot evangeliet måste ställas inför lagen: *”Du svarade rätt. Gör det så får du leva”*. En sak är att veta, en annan sak är att göra. När Jesus säger *Gör det så får du leva*, så ligger ingen osanning i det. Guds lag är god och har löften för den som uppfyller den. Men lagens krav kan inte bota människans skada. Se, det visste också den laglärde och därför kommer han med en följdfråga:

”Vem är min nästa?”

Här ligger just en viktig punkt i fariseernas och de lagklokes hela teologi. De visste att lagen var sträng, ja alltför fordrande för att de skulle kunna uppfylla den. Därför gjorde de såsom människor plägar göra när de ställs inför de gudomliga kraven. De minskar kraven, de lägger in andra villkor än det som ovillkorligen gäller. Så gjorde man i fråga om det dubbla kärleksbudet som också för dem gällde som lagens sammanfattning. Det var särskilt i fråga om kärleken till nästan som villkoren kom in. Nästan var just inte bara människan som kommer i ens väg, utan blott en del människor, de människor som man tyckte om, eller de som man inte hade något otalt med etc. De var dessa man var befalld att älska. Inte alla. Därför hade den lagkloke med sin motfråga nått fram till huvudpunkten där han skulle snärja Jesus, nämligen genom att

söka få honom att trassla in sig i förklaringar vem som var nästan man måste älska lika mycket som sig själv. Och tanken bakom var förstås också, att eftersom de laglärde och deras rabbiner gav olika svar på denna fråga skulle ju ett svar av Jesus pareras med ett annat. Men Jesus ger sig aldrig in i diskussion med fariseerna om deras stadgar. Han avvisar dessa blankt eftersom de är försök att komma förbi Guds ord och lag.

Som svar på den laglärdes fråga *Vem är min nästa?* ger Jesus

därför liknelsen om den barmhärtige samariten. Han ställer in den laglärde i en position han inte tänkt sig. Han låter honom få spela rollen av att vara den slagne vid vägen, den av rövare anfallne och illa tilltygade. Han säger det inte uttryckligen. Men frågan som den laglärde ställde vänds i slutet till en annorlunda fråga. Frågan ändras alltså av Jesus, från tyngdpunkten lagd på

den som behöver hjälp till tyngdpunkten lagd på den som ger hjälp. Här får den lagkloke träda in i rollen som den som behöver hjälp. Det hade han inte tänkt sig.

Prästen och leviten

Den barmhärtige samariten står i liknelsen ställd emot de två andra, prästen och leviten, de som ser den slagne, men går förbi. Prästen och leviten representerar just de grupper som den lagkloke var en del av. Det var här man förde anspråk på att vara att folkets rätta ledare, Israels väktare och rätta herdar.

Det var just i den egenskapen den laglärde vände sig till Jesus. Men här ser vi hur Jesus avvisar denna inställning. De får representera de som inte visar någon som helst barmhärtighet. Och då ska vi komma ihåg att den lagkloke säkert skulle kunnat ge förklaringar, undantag som gjorde att de inte stannade och hjälpte den slagne. Texten att de hade annat och viktigare som de måste göra, för de rabbiniska utsagorna överflödar i sådana regler och förordningar som visade när man skulle vara barmhärtig och när man inte behövde visa detta.

Men i stället för att så sker kommer den tredje personen in i liknelsen, den barmhärtige samariten. Och till den lagklokes förfäran är denne just en samarit. Vi förknippar ordet samarit med något gott. Men det gjorde inte den samtida judendomen och gör så ej heller i dag. Samariterna var ju de som hade avvikit från vittnesbördet. De höll fast vid Moseböckerna men endast dessa. Och därför betrak-

tades de som avfallna från den rätta vägen.

Samariten

Här är samariten den som ödmjukar sig, stannar vid den slagne, tar sig an honom, gjuter olja och vin i hans sår och förbinder dem. Lyfter upp honom på sin åsna för honom till härberget och befaller värden där att taga hand om honom "Och vad du mer kostar på honom ska jag betala dig när jag kommer tillbaka." Det var en överflödande barmhärtighet som inte kände någon gräns som denne barmhärtige samarit visade. Den lagkloke vill dock inte på Jesus fråga vem som var den slagnes nästa säga att det var samariten. Nej, i stället säger han blott: Den som bevisade honom barmhärtighet. Och därmed förstår vi att den lagkloke inte fann sig själv i denna situation. Därför kom lagens ord ånyo med fullast skärpa att riktas till honom att efterlikna denne samarit:

"Gå du gör på samma sätt. "

Men för den som nu inför Jesus ord fallit till föga och insett att han inte kan fylla lagens stränga krav. Vad ska den personen göra? Liknelsen har också ett budskap till den människan, även om det just inte är den laglärde. Han finner sig just då vara som den slagne vid vägen som ligger där halvdöd och väntar blott på sin död. Prästen och leviten som representerar den uppfattning att lagen kan frälsa människan. De kan inte hjälpa. Men den barmhärtige samariten kommer, han som är räddaren och hjälparen. Herren Jesus Kristus. Han som är den gode herden som ger sitt liv för fåren. Han kommer där, tar sig an, helar, lyfter upp och bär oss till kyrkans famn för att där få tillfriskna intill dess han kommer tillbaka.

Lag och evangelium

Liknelsen om den barmhärtige samariten innehåller således både lag och evangelium, både Guds fordran och Guds gåva, frälsaren Jesus Kristus. Den lagkloke vill inte erkänna Guds krav och därför inte finna Guds gåva. Det var just därför han ville rättfärdiga sig själv. Det var också därför han inte kunna finna Jesus i liknelsen. Han hade inte behov av någon frälsare. Slutorden från Jesus blev därför lagens fordran ytterligare skärpt.

Så är det också med var en som med den lagkloke söker finna sin egen rättfärdighet inför Gud. För den människan är inte bibelns ord något annat än lagbok, en fordran. För att finna rättfärdighet inför Gud försöker hon som den lagkloke finna rättfärdigheten hos sig själv och i sina gärningar.

Den som däremot som finner sig själv vara i synden slagen och döende, som mannen vid vägen, den finner i detta skriftens ord den barmhärtige samariten som är frälsaren Jesus Kristus, Skriftens kärna och stjärna. Han kommer med den frälsning han själv berett och ger utav sitt eget och betalar själv kostnaden. Han giver nåd, förlåtelse genom de nådens medel som han själv instiftat och befallt och varigenom han själv verkar och där han giver sin egen rättfärdighet till syndare.

Visa barmhärtighet mot alla

När Jesus ger oss denna liknelse vill han således att vi ska lära oss att visa barmhärtighet mot alla dem som kommer i vår väg, därför att vi lärt känna honom, den barmhärtige samariten, som uppsöker och frälsar det som var förlorat. Och då blir skriftordet ord i Hesekiels bok avgörande: "Se jag ska själv ta mig an mina får och leta dem tillsammans... Det förlorade skall jag uppsöka, det fördrivna

skall jag föra tillbaka, det sårade skall jag förbinda, och det svaga skall jag stärka." (Hes 34: 11 och 16)

Gunnar Edwardsson

Barnedåp vanlig i Rom 200 e. Kristi fødsel

(fra Innlegg i avisen Vårt Land –av ordinert misjonsprest
Axel Lundholm Saxe)

Kirkefaren Hippolyt – som var biskop i Roms havneby Ostia på begynnelsen av 200-tallet – omtaler i sitt verk Den apostoliske tradisjon (cirka 220 e.Kr.) barnedåpen som en helt naturlig ting.

I boken Døbt. Død og opstanden med Kristus (Fredericia 1976, s. 112) bringer nåværende dr.teol. og professor ved Menighetsfakultetet i Århus, Kurt Christensen, følgende sitat fra Hippolyts Den apostoliske tradisjon: "Først skal I døbe børnene. Alle, som selv kan tale for sig (vel fremsige trosbekjennelsen) skal (selv)tale. Men for dem, som (endnu) ikke kan tale, skal forædrene eller en anden, som hører familien til, tale."

Kirkefaren Origines. Barnedåpen var altså en "normal-ordning" i Rom allerede i begynnelsen av 200-tallet. Kirkefaren Origines som 212 hørte Hippolyt preke i Rom betraktet dessuten også barnedåpen som gående tilbake til apostlene (jf.Bergmann, L.:Kirkehistorie Bind 1 Indtil reformationen, København 1965, s93.

Den (katolske) nettsiden med bla. Origenes' omtale av barnedåpen heter:

[www.catholic.com/library/Early Teachings of Infant Baptism.asp](http://www.catholic.com/library/Early_Teachings_of_Infant_Baptism.asp)